

Sygn. akt III AUa 846/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Iwona Łuka-Kliszcz
Sędziowie:	SSA Ewa Drzymała (spr.) SSA Feliksa Wilk
Protokolant:	st.sekr.sądowy Mariola Pater

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **R. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym

na skutek apelacji wnioskodawcy R. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie Wydziału IV Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 marca 2012 r. sygn. akt IV U 1035/11

I. z m i e n i a zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznaje R. G. emeryturę od dnia 29 listopada 2011 r.,

II. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji,

III. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. na rzecz R. G. kwotę 150 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III AUa 846/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie Wydział IV Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie **R. G.** od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 2 listopada 2011 r. odmawiającej mu prawa do emerytury.

Jako bezsporne Sąd Okręgowy przyjął, że wnioskodawca R. G., ur. (...), ukończył 60 lat. Z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury wystąpił w dniu 11 października 2011 r. i na dzień 1 stycznia 1999 r. udokumentował 26 lat, 9 miesięcy i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Nadto ustalił Sąd Okręgowy, że w okresie od dnia 23 czerwca 1980 r. do 31 grudnia 1998 r. wnioskodawca był zatrudniony w Wojewódzkiej (...) w T., gdzie zajmował stanowisko asystenta w (...)Radiologicznej w wymiarze 42 godzin tygodniowo (od dnia 23 czerwca 1980 r. do 30 czerwca 1982 r.), a następnie (...) (...)Radiologicznej (od dnia 1 lipca 1982 r. do 31 grudnia 1998 r.), za wyjątkiem okresu od dnia 18 marca 1985 r. do 30 września 1985 r. (kiedy pracował w zmniejszonym do 10 godzin tygodniowo wymiarze czasu pracy, tj. na 1/4 etatu) świadczył pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, a od dnia 1 stycznia 1988 r. do 31 sierpnia 1991 r. nawet w wymiarze 1 i 1/4 etatu – pełniąc dodatkowo obowiązki polegające na koordynacji informatyki komputerowej (...). W ramach tego dodatkowego czasu pracy wnioskodawca zorganizował dla pracowników Stacji szkolenia i opracował kilka programów na ich potrzeby. Od dnia 1 czerwca 1998 pełny etat w przypadku wnioskodawcy wynosił 26 godzin i 15 minut tygodniowo.

Ustalił też Sąd Okręgowy, że zgodnie z zakresem czynności, do obowiązków wnioskodawcy na stanowisku asystenta (...)Radiologicznej należało w szczególności uczestniczenie w kontroli sanitarno-dozymetrycznej prowadzonej przez (...)Radiologicznej Wojewódzkiej (...), prowadzenie dokumentacji dotyczącej kontroli, jak i całokształtu zagadnień (...)Radiologicznej, przeprowadzenie rekontroli zaleceń i decyzji (...)Inspektora Sanitarnego w T., współdziałanie z Oddziałem Nadzoru Zapobiegawczego odnośnie wydawania opinii nowopowstających placówek stosujących promieniowanie jonizujące, uczestniczenie w odbiorach i współdziałanie w zakresie nadawania klasy pracownikom izotopowym, dostarczanie prób do pracowni (...)Radiologicznej Wojewódzkiej (...) z terenu województwa (...); prowadzenie całokształtu zagadnień związanych z ochroną zdrowia pracowników pracujących przy urządzeniach wytwarzających pola elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości (tj. od 0,1 do 300 MHz) oraz współpraca z (...)i uczestniczenie w przeprowadzanych pomiarach przez w/w jednostkę. Natomiast zgodnie z zakresem czynności, do obowiązków wnioskodawcy na stanowisku Kierownika (...)Radiologicznej należało przeprowadzanie kontroli i pomiarów na terenie województwa (...) w placówkach służby zdrowia i zakładach przemysłowych stosujących promieniowanie jonizujące i elektromagnetyczne z zakresu 0,1-300 MHz oraz prowadzenie dokumentacji dotyczącej w/w kontroli; przeprowadzanie kontroli wykonania zaleceń i decyzji wydanych przez (...) w T., kierowanie (...)Radiologicznej przez ustalanie planów pracy dla pracowników Oddziału na każdy rok, wydawanie opinii i decyzji dotyczących kontrolowanych obiektów, w których stosuje się źródła promieniowania jonizującego i elektromagnetycznego; prowadzenie dokumentacji dotyczącej całokształtu działalności (...)Radiologicznej, współdziałanie z (...) (...)przy wydawaniu opinii dotyczących nowopowstających placówek stosujących promieniowanie jonizujące oraz uczestniczenie w odbiorach technicznych tych placówek, współpraca z (...)oraz (...) (...)przy ocenie źródeł pól elektromagnetycznych, wydawanie opinii dotyczących tych źródeł, czuwanie nad właściwym zabezpieczeniem i wykorzystaniem pomieszczeń oraz aparatury kontrolno-pomiarowej będącej na wyposażeniu (...) (...)Radiologicznej, podnoszenie kwalifikacji przez udział w kursach szkoleniowych oraz w oparciu o literaturę fachową oraz wykonywanie innych czynności służbowych na polecenie (...)w T..

Siedziba (...)dzieliła się na oddziały i sekcje, zatrudniając grupę około 10 osób będących pracownikami administracyjnymi i około 80 osób będących laborantami i inspektorami. Poza główną siedzibą Stacji usytuowana była (...) (...) Radiologicznej, (...)oraz (...). Na czele każdej z tych Sekcji stali kierownicy. W (...)Radiologicznej znajdowało się laboratorium. Sekcja, którą kierował wnioskodawca wykonywała pomiary promieniowania na stanowiskach pracy w zakładach radiologicznych i w laboratoriach. Kontrola ta dotyczyła ponad 120 obiektów na terenie województwa (...) (były to szpitale, zakłady przemysłowe, przychodnie i gabinety prywatne). (...)Radiologicznej pobierała też próby żywności, które następnie badała u siebie w laboratorium. Będąc kierownikiem tej Sekcji, wnioskodawca kierował jej pracą i z tego tytułu przysługiwał mu dodatek kierowniczy. Jako na kierowniku sekcji, ciążyła na nim odpowiedzialność materialna za powierzony mu sprzęt. Sprawował też nadzór nad zatrudnionymi w Sekcji pracownikami. Początkowo była to jedna osoba (asystent B. J.), a w późniejszym okresie, oprócz niej, również laborantka. Wnioskodawca ustalał roczne plany dla pracowników Sekcji, w których ujmował kontrolowane obiekty. Praca wnioskodawcy związana była z przeprowadzaniem licznych pomiarów i kontroli w terenie, przeprowadzaniem

analiz w siedzibie Sekcji oraz prowadzeniem całości dokumentacji dotyczącej ewidencji tych czynności, opinii, projektów i decyzji. Na kontrole wnioskodawca jeździł średnio dwa razy z tygodniu. Po takiej kontroli sporządzał protokół pokontrolny, zawierający zalecenia. Jeżeli kontrola ujawniła jakieś uchybienia, wydawał opinię albo projekt decyzji dla (...) (...). Prowadzona przez wnioskodawcę dokumentacja zawierała ewidencję protokołów kontroli, ewidencję z pomiarów prób żywności i komponentów środowiska oraz ewidencję środków trwałych. Oprócz tego, wnioskodawca przygotowywał dla(...) (...)pisemne opinie i decyzje dotyczące kontrolowanych obiektów, w których stosuje się źródła promieniowania jonizującego i elektromagnetycznego. Wydawał też opinie dotyczące źródeł pól elektromagnetycznych w nowopowstałych placówkach stosujących promieniowanie jonizujące i elektromagnetyczne. Przy wydawaniu tych opinii współdziałał z (...)(...). Raz w miesiącu uczestniczył też w spotkaniach i naradach z dyrektorem Stacji i kierownikami pozostałych Sekcji.

Ustalił też Sąd Okręgowy, że w czasie zatrudnienia w Wojewódzkiej (...) w T., w okresie od dnia 1 sierpnia 1991 r. do 31 grudnia 1998 r. wnioskodawca pracował jednocześnie w (...) Zakładach (...) w B. w wymiarze 1/4 etatu w charakterze (...)Radiologicznej. Zaś od dnia 23 marca 1995 r. prowadził również działalność gospodarczą pod firmą (...) R. G. w T., a w dniu 20 lipca 1993 r. pracodawca wyraził zgodę na prowadzenie przez wnioskodawcę zajęć szkolnych w Zespole Szkół (...) w T. w wymiarze 2 godzin tygodniowo od dnia 1 września 1993 r. do 31 stycznia 1994r. Ponadto wnioskodawca brał udział w licznych szkoleniach.

Powyższe ustalenia Sąd Okręgowy poczynił w oparciu o zebraną w sprawie dokumentację, a także zeznania świadków E. M., B. J. i R. B. oraz samego wnioskodawcy, jednakże jedynie w tej części, w której zeznania te znalazły pokrycie w dostępnych dokumentach. Jako niewiarygodne ocenił natomiast zeznania wskazujące, że zakres obowiązków pracowniczych wnioskodawcy jako kierownika (...)Radiologicznej był identyczny z zakresem czynności jego asystenta. Z dokumentacji pracowniczej wynika bowiem, że zakres ich czynności różnił się – wnioskodawca miał znacznie więcej obowiązków pracowniczych.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż wnioskodawca nie spełnia warunków do nabycia prawa do emerytury określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227) oraz rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r. Nr 8 poz. 43). Jedną z przesłanek nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku przewidzianych w tych przepisach jest posiadanie co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Tymczasem do takiego stażu pracy wnioskodawcy należało, w ocenie Sądu Okręgowego, uwzględnić jedynie jego zatrudnienie w Wojewódzkiej (...) w T. na stanowisku asystenta (...) (...)Radiologicznej w okresie od dnia 23 czerwca 1980 r. do 30 czerwca 1982 r. Wynikający z dokumentacji pracowniczej zakres jego czynności w tym okresie oraz pismo Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 25 października 1981 r. potwierdzają, że wykonywał on wtedy prace na stanowisku o jakim mowa w wykazie A dziale XII, pkt 6 będącym załącznikiem do powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., gdzie ujęto prace przy pobieraniu prób i pomiarów w warunkach i na stanowiskach pracy szkodliwych dla zdrowia, wykonywane przez personel stacji sanitarno-epidemiologicznych oraz laborantów środowiskowych. Jednakże już późniejszy okres zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku (...)Radiologicznej (od dnia 1 lipca 1982 r. do 31 grudnia 1998 r.) jako praca w szczególnych warunkach, zdaniem Sądu Okręgowego, uznany być nie może.

Zdaniem Sądu I instancji świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 17 października 2005r. , w którym pracodawca potwierdził, że R. G. od 23 czerwca 1980r. do 1 marca 2004r., w pełnym wymiarze czasu był zatrudniony na stanowisku kierownika (...)Radiologicznej, wykonując stale i w pełnym wymiarze czasu prace wymienione w wykazie A dziale XII, pkt 6, załącznika do powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. – jest wewnątrznie sprzeczne. Sugeruje ono bowiem, że stanowisko wnioskodawcy kierownik – asystent (...)Radiacyjnej, miało charakter mieszany, co nie odpowiada prawdzie, gdyż wnioskodawca początkowo był asystentem, a następnie powierzono mu funkcję kierowniczą. Ponadto zauważył Sąd I instancji, że decydujące znaczenie w analizie charakteru pracy ubezpieczonego ma możliwość zakwalifikowania jej pod którąś z pozycji

wymienionych w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., przy czym pomocnicze znaczenie może mieć analiza zarządzeń resortowych.

W załączniku Nr 1 do zarządzenia resortowego ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983 r. w sprawie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej (Dz. Urz. MZiOS Nr 8, poz. 40 ze zm.) w wykazie A dział XII poz. 6 wymieniono jedynie stanowiska asystenta, technika, laboranta i przyuczonego laboranta. Nie zostało tam natomiast wymienione stanowisko Kierownika Stacji. Również charakter pracy wnioskodawcy jako Kierownika Stacji nie wskazuje, że można ją zaliczyć do prac przy pobieraniu prób i pomiarów w warunkach i na stanowiskach pracy szkodliwych dla zdrowia, wykonywane przez personel stacji sanitarno-epidemiologicznych oraz laborantów środowiskowych. Z zakresu czynności wnioskodawcy ze spornego okresu wynika, że zakres jego obowiązków pracowniczych był znacznie szerszy, co było związane z piastowanym przez niego stanowiskiem kierowniczym. Oprócz kontroli i pomiarów na terenie województwa (...) w placówkach służby zdrowia i zakładach przemysłowych stosujących promieniowanie jonizujące i elektromagnetyczne oraz prowadzeniem dokumentacji dotyczącej tych kontroli, do jego obowiązków należało również kierowanie(...)Radiologicznej przez ustalanie planów pracy dla pracowników Oddziału na każdy rok, wydawanie opinii i decyzji dotyczących kontrolowanych obiektów, w których stosuje się źródła promieniowania jonizującego i elektromagnetycznego, prowadzenie dokumentacji dotyczącej całokształtu działalności (...)Radiologicznej, współdziałanie z (...)przy wydawaniu opinii dotyczących nowopowstałych placówek stosujących promieniowanie jonizujące oraz uczestniczenie w obradach technicznych tych placówek, współpraca z państwową (...)oraz (...)przy ocenie źródeł pól elektromagnetycznych, wydawanie opinii dotyczących tych źródeł czy czuwanie nad właściwym zabezpieczeniem i wykorzystaniem pomieszczeń oraz aparatury kontrolno-pomiarowej będącej na wyposażeniu (...)Radiologicznej. Takie obowiązki nie mieszczą się zaś w zakresie prac ujętych w cytowanym wykazie. Zatem na stanowisku Kierownika Sekcji wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Tym bardziej, że jednocześnie pracował też w (...) Zakładach (...) w B., prowadził zajęcia w Zespole Szkół (...) w T. oraz prowadził własną działalność gospodarczą. W konsekwencji uznał Sąd Okręgowy, że skoro wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, to prawo do wcześniejszej emerytury mu nie przysługuje i odwołanie oddalił.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wywiódł wnioskodawca R. G.. Zaskarżając go w całości zarzucił: 1) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu pierwszej instancji z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na poczynieniu ustaleń co do jego obowiązków pracowniczych na podstawie zakresu czynności na stanowisku asystenta, a potem Kierownika Sekcji, gdy dowód z tego dokumentu nie dostał w sprawie przeprowadzony, a podstawę ustaleń w tym zakresie mogły stanowić zeznania jego i świadków; 2) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przy dokonywaniu oceny dowodów polegające na: a) braku jakichkolwiek racjonalnych podstaw do uznania za niewiarygodne zeznań świadków w części potwierdzającej identyczność zakresu obowiązków na stanowisku Kierownika Sekcji jak i asystenta, b) wyprowadzeniu z materiału dowodowego wniosków z niego niewynikających, a nadto sprzecznych z zasadami doświadczenia życiowego, polegające na przyjęciu, że zakres różnych obowiązków uniemożliwiał mu wykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowniczym, gdy wszystkie inne zajęcia wykonywał poza godzinami pracy, c) brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego z pominięciem dowodów zalegających w aktach osobowych; 3) naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r. Nr 8 poz. 43), polegającą na przyjęciu konieczności sumowania rzeczywistego czasu pracy przy pobieraniu prób i pomiarów w warunkach i na stanowiskach pracy szkodliwych dla zdrowia i zaliczeniu tylko do tego czasu pracy w szczególnych warunkach, a wyeliminowanie z niego czynności przygotowawczych czy też następczych będących konsekwencją dokonywanych pomiarów. Wskazując na tak sformułowane zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do emerytury, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania.

W obszernym uzasadnieniu apelujący m.in. zakwestionował ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji. W jego ocenie z zebranego materiału dowodowego, a w szczególności z zeznań świadków, wynika, że zakres czynności pracowniczych na stanowisku Kierownika Sekcji jak i asystenta był identyczny. W obu przypadkach była to bowiem głównie praca przy pomiarach z narażeniem na promieniowanie i praca ta miała przymiot stałości. Zaś ustalone przez Sąd pierwszej instancji obowiązki wykraczające poza te czynności praktycznie nie były przez niego wykonywane lub miały incydentalny charakter (np. udzielenie zgody na urlop asystenta lub laboranta). Apelujący podniósł też, że prace wykonywane poza zatrudnieniem na stanowisku Kierownika (...)Radiologicznej w Wojewódzkiej (...) w T., (tj. w (...) Zakładach (...) w B., w Zespole Szkół (...) w T. oraz w ramach własnej działalności gospodarczej pod firmą (...)) świadczył zawsze poza godzinami pracy w (...) i nie miały one wpływu na realizację obowiązków pracowniczych. Ponadto Sąd pierwszej instancji pomiął, że od dnia 1 września 1991 r. do 1 czerwca 1998 r. jego zatrudnienie w (...) zostało zwiększone do 1 i 4/10 etatu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie, albowiem zawarte w niej zarzuty są trafne.

W rozpoznawanej sprawie spór ogniskował się wokół kwestii, czy praca wykonywana przez wnioskodawcę R. G. na kierowniczym stanowisku – Kierownika(...)Radiologicznej w Wojewódzkiej (...) w T. w okresie od dnia 1 lipca 1982 r. do 31 grudnia 1998 r. (bez okresu od dnia 18 marca 1985 r. do 30 września 1985 r.), była pracą świadczoną stale i w pełnym wymiarze czasu w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.), a w konsekwencji czy wnioskodawca spełnił warunki uprawniające go do emerytury w obniżonym wieku w trybie art. 184 w zw. art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227).

Ustęp 2 przepisu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stanowi, że dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Na podstawie ust. 4 wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Rozporządzenie to wymienia enumeratywnie rodzaje wykonywanych prac, które uznawane są za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Paragraf 2 cytowanego rozporządzenia stanowi, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Zgodnie z § 3 rozporządzenia, za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Na podstawie § 4 ust. 1 rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny nie podziela ustaleń faktycznych oraz wywodów prawnych Sądu pierwszej instancji, w wyniku których Sąd ten przyjął, iż sporne zatrudnienie wnioskodawcy w Wojewódzkiej (...) w T. na stanowisku Kierownika (...)Radiologicznej nie było zatrudnieniem wykonywanym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach, z uwagi na zakres wykonywanych obowiązków kierowniczych. Zdaniem Sądu Apelacyjnego dokonana przez Sąd I instancji ocena materiału dowodowego jest nieprawidłowa i narusza granice swobodnej oceny dowodów określone art. 233 kpc.

Co do zasady praca w na kierowniczym stanowisku nie realizuje wymogu wynikającego z § 2 ust. 1 powołanego wyżej rozporządzenia. Słusznie zauważył Sąd pierwszej instancji, że oprócz czynności, które charakteryzowałyby się szczególnymi, uciążliwymi warunkami osoba na kierowniczym stanowisku wykonuje także inne czynności, nie mające takiego charakteru (kadrowe, administracyjne, związane z zarządzaniem, urlopami wyznaczaniem obowiązków i zadań podwładnym tp.). W przypadku wnioskodawcy rzecz ma się jednak inaczej. Jak wynika z ustaleń Sądu I instancji, będąc kierownikiem tej Sekcji, wnioskodawca kierował jej pracą, ciążyła na nim odpowiedzialność materialna za powierzony mu sprzęt, sprawował też nadzór nad zatrudnionymi w Sekcji pracownikami (początkowo była to jedna osoba a w późniejszym okresie, oprócz niej, również laborantka), ustalał roczne plany dla pracowników Sekcji, w których ujmował kontrolowane obiekty, udzielał urlopów.

Przy tak ustalonym rzeczywistym rozmiarze czynności kierowniczych, nie sposób odmówić wiary zeznaniom wnioskodawcy i słuchanym w sprawie świadkom pracownikom Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, iż czynności te zajmowały wnioskodawcy minimalną ilość czasu. Tym bardziej, że obsada Sekcji którą kierował wnioskodawca była dwu, czy trzyosobowa, była ona stabilna, podział czynności był również stały, a jedynie w miarę gdy dochodziły nowe obiekty do nadzoru, kierownik przydzielał je do kontroli sobie bądź asystentce. Skoro do obowiązków wnioskodawcy należało także nadzorowanie funkcjonowania Sekcji Ochrony Radiologicznej, czyli podległych mu osób pracujących w szczególnych warunkach to przez cały czas przebywał w miejscach, gdzie podstawowymi byłyby wyłącznie prace wykonywane przez „dozorowanych” pracowników świadczących pracę w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2007 r., I UK 376/06 OSNP z 2007 poz. 203).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego wbrew ocenie Sądu pierwszej instancji, z zebranych w sprawie dowodów wynika, że odnośnie tego spornego okresu zatrudnienia został spełniony wymóg wykonywania pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy o jakiej mowa w wykazie A dziale XII, pkt 6 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., tj. prac przy pobieraniu prób i pomiarów w warunkach i na stanowiskach pracy szkodliwych dla zdrowia, wykonywanych przez personel stacji sanitarno-epidemiologicznych oraz laborantów środowiskowych. Wnioskodawca na zajmowanym stanowisku Kierownika (...)Radiologicznej Wojewódzkiej (...) w T. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w istocie rzeczy zatrudnienie w charakterze pracownika (asystenta) przy pobieraniu prób i pomiarów w warunkach, o jakich mowa w powołanym wyżej wykazie. Jak bowiem ustalił Sąd I instancji praca związana była z przeprowadzaniem licznych pomiarów i kontroli w terenie dotyczących promieniowania na stanowiskach pracy w zakładach radiologicznych i w laboratoriach, przeprowadzaniem analiz w siedzibie Sekcji oraz prowadzeniem całości dokumentacji dotyczącej ewidencji tych czynności, opinii, projektów i decyzji. Na kontrole wnioskodawca jeździł średnio dwa razy z tygodniu, po kontroli sporządzał protokół pokontrolny, zawierający zalecenia, prowadził ewidencję protokołów kontroli, ewidencję z pomiarów prób żywności i komponentów środowiska oraz ewidencję środków trwałych. Oprócz tego, wnioskodawca przygotowywał dla (...)pisemne opinie i decyzje dotyczące kontrolowanych obiektów, w których stosuje się źródła promieniowania jonizującego i elektromagnetycznego. Wydawał też opinie dotyczące źródeł pól elektromagnetycznych w nowopowstałych placówkach stosujących promieniowanie jonizujące i elektromagnetyczne, współdziałając z (...) (...). Charakterystyczne jest, iż powyższe czynności rzeczywiście wykonywane przez wnioskodawcę, wynikające z zakresu jego obowiązków kierowniczych pokrywają się w przeważającej mierze z zakresem obowiązków asystenta, a więc czynności, które wykonywał będąc zatrudniony w tym charakterze jak i czynności wykonywanych przez asystentkę świadka B. J.. Taki charakter zatrudnienia wnioskodawcy został potwierdzony w świadectwie pracy w warunkach szczególnych z dnia 17 października 2005r. , w którym pracodawca potwierdził, że R. G. od 23 czerwca 1980r. do 1 marca 2004r., w pełnym wymiarze czasu był zatrudniony na stanowisku kierownika (...)Radiologicznej, wykonując stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace wymienione w wykazie A dziale XII, pkt 6, załącznika do powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Sąd pierwszej instancji natomiast skupił swe dociekania w zakresie ustalenia rzeczywistego charakteru pracy wnioskodawcy w spornym okresie i wykonywanych obowiązków wyłącznie na pisemnym zakresie obowiązków pracowniczych kierownika i asystenta, kładąc nacisk na dodatkowe obowiązki kierownicze (k. 31, 107 i 195 akt osobowych), co w apelacji słusznie zakwestionowano. Wobec zachodzących wątpliwości co do właściwego charakteru

spornego zatrudnienia, Sąd pierwszej instancji dążąc do ich wyjaśnienia nie powinien ograniczać się do tych dokumentów pracowniczych, albowiem nie są one dokumentami urzędowymi, lecz dokumentami prywatnymi, wystawianymi przez pracodawcę, a zatem wyłącznie oświadczeniem wiedzy tego pracodawcy, które może być podważane w każdy sposób przed sądem w postępowaniu w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sąd nie jest w żaden sposób związany oceną charakteru zatrudnienia pracownika dokonaną przez pracodawcę w wystawionym pracownikowi świadectwie pracy czy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, ani tym bardziej w dokumentach określających zakres czynności pracowniczych – te bowiem nie zawsze odzwierciedlają rzeczywiste obowiązki pracownika w trakcie zatrudnienia. Dokumenty te mogą służyć jedynie celom dowodowym i podlegają co do swojej wiarygodności i mocy dowodowej takiej samej ocenie, jak każdy inny dowód (tylko dokumenty wystawione przez organy państwowe albo organy wykonujące zadania z zakresu administracji państwowej stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone; por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09, LEX nr 518067 oraz z dnia 23 listopada 2005 r., I UK 15/04, OSNAP 2005 nr 11, poz. 161). Dopuszczone przez Sąd pierwszej instancji dowody, w tym z zeznań świadków, którym Sąd ten odmówił wiary, potwierdziły natomiast, że wnioskodawca przez cały okres zatrudnienia na stanowisku Kierownika (...)Radiologicznej wykonywał pracę tożsamą z pracą asystenta zatrudnionego w tej Sekcji, w ramach której podstawowymi czynnościami była praca przy pobieraniu prób i pomiarów w warunkach, o jakich mowa w cytowanym wyżej wykazie A dziale XII, pkt 6 załącznika do rozrządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., a jedynie do jego obowiązków należało także nadzorowanie podległych mu pracowników (organizowanie im pracy, udzielanie zgody na urlopu itp.) oraz czynności z tym związane. Jak zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 stycznia 2012 r. (I UK 189/11, LEX nr 1125264), nie w każdym wypadku wykonywania obok obowiązków pracowniczych w szczególnych warunkach także innej pracy (czynności biurowych czy umysłowych) wykluczona jest możliwość zaliczenia tych czynności do pracy w szczególnych warunkach. Te czynności wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegają na bezpośredniej pracy lub dozorcze pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Odstępstwa od tej reguły mogą dotyczyć czynności ściśle związanych ze sprawowaną pracą i stanowiące jej integralną część lub innych krótkotrwałych przerw w narażeniu na działanie takich czynników spowodowanych np. udziałem w koniecznym szkoleniu. W konsekwencji w celu rozstrzygnięcia, czy w czasie spornego okresu pracy na stanowisku Kierownika (...)Radiologicznej wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych, konieczne było odróżnienie czynności administracyjno-biurowych ściśle związanych ze sprawowaną pracą, w tym dozorem i kontrolą nad innymi pracownikami tej Sekcji, stanowiących jego immanentną cechę, od czynności, które nie pozostają w żadnym związku z szczególną pracą w (...)Radiologicznej, ale stanowią dodatkowe obowiązki pracownicze. Przy czym, pomimo wykonywania pewnych czynności w warunkach nienarażających bezpośrednio na szkodliwe dla zdrowia czynniki, można uznać, że dana osoba wykonuje pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jeżeli są to czynności ściśle związane ze sprawowaną pracą i stanowią jej cechę. Należy także zwrócić uwagę na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 5 października 2011 r. (II UK 48/11, LEX nr 1108485), iż zaliczenie okresu pracy do uprawnień przewidzianych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie jest uzależnione od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośrednią pracę w szczególnych warunkach, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji.

Mając na względzie powyższe wywody Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu pierwszej instancji, że wnioskodawca w ramach spornego okresu zatrudnienia poświęcał część czasu na czynności nie związane z pracą typową dla pracowników (...)Radiologicznej, co przekreśla możliwości zaliczenia tego okresu pracy do zatrudnienia w warunkach szczególnych. Pośród czynności pracowniczych wymienionych w zakresie czynności były bowiem takie, których wnioskodawca w rzeczywistości nigdy nie wykonywał, a pozostałe albo należały do prac wykonywanych w szczególnych warunkach, albo były ściśle z nimi związane. Zaś czynności biurowe czy inne związane ze sprawowanym stanowiskiem kierowniczym miały incydentalny charakter i zajmowały znikomą część jego czasu pracy. Nie mogły mieć one więc wpływu na zaliczenie spornego okresu zatrudnienia jako pracy w szczególnych warunkach. Tym bardziej, że wnioskodawca przez znaczny okres zatrudnienia (od 1 września 1991r. do 31 maja 1998r.) pracował

wymiarze 1 i 1/4 etatu, a jak wynika z dokumentacji pracowniczej zwiększony wymiar czasu był związany z koniecznością realizacji zadań w zakresie ochrony radiologicznej.

Należy również zgodzić się z zarzutami apelującego, iż nie znajdują żadnego uzasadnienia i są zbyt daleko idące wywody Sądu I instancji, iż dodatkowa działalność zawodowa wnioskodawcy poza zatrudnieniem w Wojewódzkiej (...) przemawia za tezą, iż nie mógł wykonywać spornej pracy stale i w pełnym wymiarze czasu. Sąd w tym zakresie nie dokonał żadnych ustaleń, podpierając się zasadami doświadczenia życiowego. Pomiął natomiast Sąd I instancji oświadczenia wnioskodawcy, że zajęcia lekcyjne w szkole odbywały się godzinach popołudniowych, działalność gospodarczą wykonywał w czasie weekendu zaś praca w wymiarze 1/4 etatu jako inspektor ochrony środowiska w firmie (...) sprowadzała się do dwukrotnej obecności w miesiącu w tym zakładzie.

Uznanie spornego okresu zatrudnienia w Wojewódzkiej (...)” w T. na stanowisku Kierownika (...)Radiologicznej (od dnia 1 lipca 1982 r. do 31 grudnia 1998 r.) jako pracy w szczególnych warunkach (niekwestionowane było zaliczenie przez Sąd do tego stażu okresu zatrudnienia na stanowisku asystenta w (...)Radiologicznej od dnia 23 czerwca 1980 r. do 30 czerwca 1982 r.), jest wystarczające dla nabycia prawa do emerytury w trybie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i omawianego rozporządzenia, gdzie wymagane jest aby staż pracy w tym charakterze wynosił ponad 15 lat. W konsekwencji apelacja prowadzi do zmiany zaskarżonego wyroku w kierunku przyznania wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie zachodziły natomiast podstawy do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w wydaniu prawidłowej decyzji. W myśl art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Zaś stosownie do treści art. 118 ust. 1a tej ustawy, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego.

O winie organu rentowego rodzącej odpowiedzialność za nieustalenie prawa do świadczenia (a w zasadzie nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia) można by mówić jedynie wówczas, gdyby już w oparciu o dostępne organowi rentowemu dowody (w szczególności zgromadzone w aktach rentowych) można było jednoznacznie rozstrzygnąć o przysługiwaniu zawnioskowanego świadczenia. Tymczasem organ rentowy wydając decyzję z dnia 2 listopada 2011 r. odmawiającą wnioskodawcy prawa do emerytury w obniżonym wieku nie dysponował takim materiałem dowodowym, który pozwalał na zakwalifikowanie spornego okresu zatrudnienia wnioskodawcy do jego stażu pracy w szczególnych warunkach, aby staż ten wyniósł co najmniej 15 lat, co było przesłanką nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. Decyzji tej nie można zatem uznać za błąd organu rentowego i stwierdzić, że już w tej dacie organ rentowy na podstawie dostępnych dowodów mógł wydać decyzję zgodną z prawem. Również postępowanie przed Sądem Okręgowym w Tarnowie rozpoznającym odwołanie wnioskodawcy od tej decyzji, a nawet wyrok tegoż Sądu z dnia 27 marca 2012 r. w dalszym ciągu nie dawały jasných i oczywistych podstaw do przyznania wnioskodawcy świadczenia emerytalnego. Sąd ten bowiem również ustalił, że w okresie zatrudnienia w Wojewódzkiej (...) wnioskodawca jako Kierownik (...)Radiologicznej nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach i nie posiada ponad 15 lat pracy w tym charakterze. Istotne było dopiero postępowanie przed Sądem Apelacyjnym, którego wyniki i odmienna ocena dowodów przesądziły o bezzasadności decyzji odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. A więc w tym postępowaniu uznano po raz pierwszy, iż zostały spełnione wszystkie przesłanki warunkujące wnioskowane przez R. G. świadczenie. Brak było więc winy organu rentowego rodzącej odpowiedzialność za nieustalenie prawa do emerytury wnioskodawcy jeszcze w toku postępowania przed tym organem.

W świetle powyższego, uznając apelację za uzasadnioną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. oraz w oparciu o powołane wyżej przepisy orzekł jak w sentencji. O kosztach orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2003 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych

oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1349, ze zm.).